

1. Minimalny wiek, jaki powód musi osiągnąć, aby samodzielnie wnieść sprawę do sądu

W Szwecji minimalny wiek odpowiedzialności karnej wynosi 15 lat. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego oraz sprawy dotyczące zatrudnienia, migracji, azylu i kar administracyjnych mogą wnieść do sądu osoby, które ukończyły 18 lat. Jeżeli chodzi o sprawy dotyczące edukacji, próg ten wynosi 16 lat, a w przypadku spraw dotyczących zdrowia (wyłącznie wówczas, gdy dotyczą one przymusowego umieszczenia/leczenia w szpitalu psychiatrycznym) oraz umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej – 15 lat (przy czym dzieci są zazwyczaj w takim postępowaniu stroną bierną, a nie czynną).

2. Wyszczególnione instytucje i właściwe organy

W Szwecji nie funkcjonują sądy szczególne rozpoznające sprawy z udziałem nieletnich sprawców przestępstw. Dzieci, które nie ukończyły jeszcze 15. roku życia, nie można pociągnąć do odpowiedzialności karnej – zamiast tego umieszcza się je w pieczy służb opieki społecznej. Sprawy z udziałem dzieci w wieku od 15 do 18 lat rozpoznają natomiast sądy powszechne. W Szwecji wyróżnia się sądy powszechne i sądy administracyjne. Sądy te działają równolegle. W ramach systemu sądów administracyjnych rozpoznaje się skargi na decyzje administracyjne.

Sądy powszechne rozpoznają sprawy na gruncie prawa cywilnego oraz sprawy dotyczące prawa pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania dziecka i prawa do kontaktów z dzieckiem. W Szwecji nie funkcjonują żadne instytucje specjalizujące się w problematyce praw dzieci w postępowaniach cywilnych. Sądy powszechne są właściwe do rozpoznawania większości sporów na gruncie prawa rodzinnego.

3. Przyjęte środki z zakresu prawa i polityki pozwalające uniknąć zbędnej zwłoki w rozpoznawaniu spraw z udziałem dzieci

Jeżeli dziecko jest podejrzane o popełnienie przestępstwa, jego rodziców lub inną osobę odpowiedzialną za sprawowanie nad nim opieki należy możliwie najszybciej powiadomić o domniemanym popełnieniu przestępstwa przez dziecko i zamiarze przesłuchania dziecka. Rodzice dziecka powinni być obecni podczas jego przesłuchania. Jeżeli przestępstwo jest poważne, o jego popełnieniu należy również możliwie najszybciej powiadomić służby opieki społecznej i przeprowadzić przesłuchanie dziecka w obecności przedstawicieli tych służb. Przebieg postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego dostosowuje się do potrzeb nieletnich podejrzanych. Postępowanie powinno zakończyć się w rozsądnym terminie. Obowiązuje również ogólna zasada, zgodnie z którą w przypadku spraw z udziałem dzieci dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania dziecka i prawa do kontaktów z dzieckiem organ ma obowiązek wydać stosowne decyzje oraz wszcząć postępowanie bez zbędnej zwłoki.

4. Mechanizmy i procedury wsparcia ustanowione z myślą o dzieciach oraz metody służące zagwarantowaniu dziecku możliwości wyrażenia swojej opinii

Stronami postępowania sądowego mogą być zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe. Dlatego też dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem przysługuje takie samo prawo do bycia wysłuchanym i do udziału w postępowaniu jak osobom dorosłym. W przypadkach, w których relacja dziecka z przebiegu zdarzenia ma szczególne znaczenie (np. jeżeli dziecko padło ofiarą przestępstwa), biegły w dziedzinie psychologii dziecięcej lub psychologii przeprowadzania przesłuchań powinien być obecny w trakcie przesłuchania lub powinien wydać opinię na temat wartości dowodowej zeznań złożonych przez dziecko. Prawo do bycia wysłuchanym nie przysługuje świadkom, niezależnie od tego, czy są oni dziećmi, czy też osobami dorosłymi. Świadkowie nie są stronami postępowania, a ich udział w postępowaniu karnym ogranicza się, w stosownych przypadkach, do zrelacjonowania przebiegu zdarzenia.

5. Wielodyscyplinarne podejście

Różne podmioty, m.in. policjanci, prokuratorzy, pracownicy służby zdrowia i pracownicy socjalni, są zobowiązane do współpracy. Jeżeli dziecko jest ofiarą przemocy, odpowiedzialność za kierowanie tą współpracą spoczywa głównie na pracownikach socjalnych. Większość gmin powołała tzw. grupy konsultacyjne składające się z pracowników socjalnych, przedstawicieli prokuratury, policji, dziecięcej służby zdrowia oraz specjalistów w dziedzinie psychiatrii zajmujących się dziećmi i młodzieżą – grupy te podejmują decyzje w kwestii koordynacji wysiłków i planowania działań oraz ustalają, w jakiej kolejności poszczególne podmioty powinny podejmować działania w przypadku otrzymania zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wobec dziecka. Jeżeli dziecko jest ofiarą przestępstwa lub jeżeli podejrzewa się, że może być sprawcą przestępstwa, przedstawiciele policji i prokuratury mają obowiązek każdorazowo ze sobą współpracować. Policja i prokuratura nawiązują również współpracę z pracownikami socjalnymi i innymi odpowiednimi podmiotami.

6. Środki przyjęte w celu zagwarantowania, by dobro dziecka stanowiło główny lub najwyższy cel

Zgodnie z prawem szwedzkim sądy powszechne kierują się przede wszystkim dobrem dziecka, co oznacza, że przy wydawaniu orzeczeń sąd każdorazowo rozważa, jakie rozwiązanie będzie służyło dobru dziecka. W sprawach dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania dziecka i prawa do kontaktów z dzieckiem sąd rozstrzyga, które rozwiązanie będzie najkorzystniejsze z punktu widzenia dobra dziecka. W szwedzkim prawie administracyjnym nie ustanowiono jednak ogólnej zasady zobowiązującej organy administracji lub sądy administracyjne do kierowania się dobrem dziecka ani do przykładania szczególnej wagi do dobra dziecka. Prawo administracyjne różni się zatem w tym względzie od prawa cywilnego. W przepisach sektorowych mających zastosowanie do określonych obszarów działalności organów administracji wprowadzono jednak zasadę zobowiązującą przedmiotowe organy do kierowania się – w różnym stopniu – dobrem dziecka.

7. Monitorowanie i wykonywanie orzeczeń w postępowaniach z udziałem dzieci

Dzieci poniżej 15. roku życia nie można pociągnąć do odpowiedzialności karnej z tytułu popełnionych przestępstw. Zgodnie z ogólnie obowiązującą zasadą wobec nieletnich sprawców przestępstw należy w pierwszej kolejności zastosować środki w ramach systemu opieki społecznej, zamiast przekazywać ich bezpośrednio służbie więziennej i probacyjnej. W prawie przewidziano szczególne sankcje karne stosowane wyłącznie w odniesieniu do nieletnich sprawców przestępstw w wieku od 15 do 21 lat. Na młodocianych sprawców przestępstw w wieku od 18 do 21 lat często nakłada się takie same sankcje jak na osoby dorosłe. Jeżeli sprawca popełnił przestępstwo przed ukończeniem 21. roku życia, sąd powinien uwzględnić jego młody wiek przy ustalaniu wymiaru kary. Zarówno dzieci, jak i osoby dorosłe podlegają tym samym przepisom w zakresie wykonywania wyroków sądów cywilnych. Jeżeli strona przeciwna nie wywiąże się z zobowiązania nałożonego na nią na mocy wyroku lub postanowienia sądu, strona wygrywająca może wystąpić o wykonanie tego wyroku lub postanowienia przez Szwedzką Służbę Komorniczą. W kodeksie rodzinnym i opiekuńczym zawarto przepisy dotyczące wykonywania wyroków lub postanowień w przedmiocie prawa pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania dziecka i prawa do kontaktów z dzieckiem, a także przepisy dotyczące wykonywania innych orzeczeń przewidzianych w tym kodeksie. Przy wykonywaniu takich wyroków lub postanowień należy kierować się przede wszystkim dobrem dziecka.

8. Dostępność środków zaskarżenia

W Szwecji przewidziano ogólne prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, które nie ogranicza się wyłącznie do pokrzywdzonych będących dziećmi. Zażalenie takie mogą jednak wnieść wyłącznie zainteresowane strony. Pokrzywdzeni będący dziećmi – podobnie jak dorośli pokrzywdzeni – mogą wnieść o zasądzenie odszkodowania (lub zadośćuczynienia) od sprawcy. Jeżeli chodzi o prawo cywilne, dzieci zasadniczo nie mają zdolności procesowej, dlatego też mogą wnosić zażalenia i korzystać z mechanizmów odwoławczych lub mechanizmów kontroli sądowej wyłącznie za pośrednictwem swojego przedstawiciela ustawowego.

9. Przepisy ogólne dotyczące przysposobienia (dziecka lub osoby dorosłej)

Orzeczenia o przysposobieniu wydaje sąd. Stosowny wniosek składa (składają) przysposabiający. Sąd rozstrzyga, czy w danym przypadku udzielenie zgody na przysposobienie jest zasadne. Sąd nie udzieli zgody na przysposobienie, jeżeli stwierdzi, że udzielenie takiej zgody nie służyłoby dobru dziecka.

[Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku w Szwecji](#)  (255 Kb) 

Ostatnia aktualizacja: 31/07/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.